

Utbildningsutskottets betänkande

1978/79: 2

med anledning av motioner om läroplan för grundskolan, m. m.

Motionerna

1977/78: 566 av Per Olof Håkansson (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en ändring av reglerna för tillsättning av skoldirektör i enlighet med vad som anges i motionen,

1977/78: 571 av Ingrid Sundberg (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att den nya läroplanen för grundskolan till form och innehåll bör utgå från vad eleverna skall göra i skolan och inte från vad skolan skall göra med eleverna,

2. att skolöverstyrelsen i läroplansspråket på nytt bör använda begrepp som konkretiserar skolans uppgifter när det gäller att fostra eleverna — begrepp som noggrann, omsorgsfull, vårdslös, punktlig, slarv, ordning m. fl. — samtidigt som antalet allmänna värdeord bör begränsas i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att läroplanens Mål och riktlinjer, Allmänna anvisningar, Kursplaner samt Anvisningar och kommentarer bör språkgranskas av Svenska språknämnden innan de fastställs,

1977/78: 885 av Olof Palme m. fl. (s) såvitt gäller yrkandet att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att stärka den naturvetenskapliga och tekniska orienteringen på alla stadier i grundskolan i samband med den förestående revisionen av grundskolans läroplan samt att undervisningen ges en mer experimentell inriktning (yrkandet 12),

1977/78: 1155 av Sonja Fredgardh m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen understryker vikten av att i undervisningen läggs in orientering om världsaktionsplanen för jämställdhet mellan kvinnor och män och om ILO-planen för jämställdhet i arbetslivet (ILO = Internationella arbetsorganisationen),

1977/78: 1166 av Sven Johansson m. fl. (c, m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder i syfte att minska antalet skilsmässor i enlighet med vad som anförts i motionen om samlevnadsinformation i skolan,

1977/78: 1178 av Anna-Lisa Nilsson m. fl. (c, m, fp) vari yrkas att riksdagen måtte ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad undervisning i konsumentkunskap i grundskolan,

1977/78: 1194 av Maj Britt Theorin m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen uttalar att facklig kunskap bör föras in i undervisningsplanen såväl i grund- och gymnasieskolan som i den yrkesinriktade undervisningen som schemalagt ämne,

1977/78: 1536 av Tage Adolfsson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om

1. att grundskolan mer än i dag anpassas till olika clevers förmåga och intresse för såväl praktiska som teoretiska studier,

2. att den nya läroplanen för grundskolan utformas så, att alla elever får orientering i praktiskt/tekniska och praktiskt/ekonomiska ämnen,

1977/78: 1560 av Birgitta Rydle m. fl. (m) såvitt gäller yrkandet att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas i syfte att stärka naturvetenskapens ställning i skolan (yrkandet 1),

1977/78: 1564 av Maj Britt Theorin m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att i samband med läroplansarbetet motionens krav om fredsfostran kan bli tillgodosedda.

Utskottet

Riksdagen beslöt i maj 1976 om en reformering av skolans inre arbete m. m. på grundval av propositionen 1975/76: 39 (UbU 1975/76: 30, rskr 1975/76: 367). Riksdagens beslut medförde att regeringen i juni samma år lämnade vissa uppdrag till skolöverstyrelsen (SÖ). Uppdragen avsåg bl. a. en läroplansöversyn och vissa åtgärder rörande praktisk arbetslivsorientering inom grundskolan.

SÖ har i april 1978 till regeringen överlämnat förslag till ändring av *grundskolans läroplan*. Förslaget, som gäller bl. a. timplaner och kursplaner samt förhållandet mellan skola och arbetsliv, remissbehandlas f. n. Avsikten är att en proposition i ärendet skall föreläggas riksdagen våren 1979.

I arbetet med läroplansöversynen har SÖ utgått ifrån att — efter behandling i erforderliga delar av riksdagen — regeringen skall fastställa i stort sett samma delar av läroplanen som vid 1969 års reform, dvs. avsnitten om mål och riktlinjer, om timplaner med tillhörande bestämmelser samt om kursplaner för varje ämne eller grupp av ämnen. SÖ räknar med att få bemyndigande att fastställa övriga delar av det som skall utgöra läroplanen för grundskolan.

I motionen 1977/78: 571 behandlas frågor som gäller läroplanens språkliga utformning. Enligt motionärens mening bör läroplanen språkligt utformas på ett sådant sätt att den anger vad eleverna skall göra i skolan, dvs. av läroplanen skall framgå att det är eleverna som i första hand skall arbeta aktivt i skolan (yrkandet 1). Vidare bör ordval och formuleringar i läroplanen vara sådana att de klargör att skolan skall ge

arbetsfostran (yrkandet 2). Slutligen anser motionären att läroplanens olika delar bör språkgranskas av Svenska språknämnden innan de fastställs. Vid granskningen bör ålderdomlig kanslissvenska, utrednings-svenska och byråkratsvenska rensas bort så att lärare, elever och föräldrar bättre än f. n. får förståelse för vad skolan syftar till (yrkandet 3).

Vikten av en aktiv elevmedverkan i skolarbetet betonas i regeringens uppdrag till SÖ angående översyn av grundskolans läroplan. I förslaget till ändring av grundskolans läroplan har SÖ klart markerat att det ingår i skolans uppgifter att påverka och fostra eleverna med utgångspunkt i de mål som blivit fastställda för arbetet i skolan.

Svenska språknämnden har under senare år granskat texter från bl. a. departement och centrala verk. Utskottet anser det angeläget att den nya läroplanen skrivs på ett klart och tydligt språk. Utskottet har erfarit att SÖ har för avsikt att låta språknämnden granska de delar av läroplanen som det ankommer på SÖ att fastställa. Frågan om en motsvarande språkgranskning av de läroplansdelar som regeringen avser fastställa skall enligt vad utskottet inhämtat senare prövas i regeringskansliet.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1977/78: 571.

Frågan om de naturvetenskapliga ämnenas ställning i grundskolan behandlas i motionerna 1977/78: 885 (yrkandet 12) och 1977/78: 1560 (yrkandet 1).

Utskottet anförde i sitt betänkande 1975/76: 21 (s. 6) bl. a. att det enligt utskottets mening är mycket angeläget att berörda myndigheter vidtar åtgärder för att i grundskolan, gymnasieskolan och högskolan genom information, studievägledning, översyn av arbetsformer och läroplaner m. m. stimulera intresset för naturvetenskapliga och tekniska studier. Utskottets uppfattning gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr 1975/76: 248). Inom utbildningsdepartementet har tillsatts en arbetsgrupp för naturvetenskaplig och teknisk utbildning. Under föregående riksmöte (UbU 1977/78: 6) uttalade utskottet bl. a. följande: "Mot bakgrund av behovet av teknisk och industriell utveckling i landet är det av största vikt att nämnda arbetsgrupp med största möjliga skyndsamhet lägger fram förslag till förbättring av möjligheterna till naturvetenskapliga och tekniska studier på olika utbildningsnivåer." Vidare har utskottet i fråga om klasslärarutbildningen påpekat vikten av att till denna även rekryteras sökande med naturvetenskaplig bakgrund.

Enligt utskottets mening finns det alltså starka skäl att vid den förestående förändringen av grundskolans läroplan beakta behovet av att den naturvetenskapliga och tekniska orienteringen förstärks på alla stadier samt att undervisningen ges en mer experimentell inriktning. Med hänsyn till att riksdagen redan tidigare givit regeringen till känna sin uppfattning i denna fråga förutsätter utskottet att regeringen beaktar riksdagens uttalanden vid sin behandling av SÖ:s läroplansförslag. Ut-

skottet anser därför att motionen 1977/78: 885 yrkandet 12 och motionen 1977/78: 1560 yrkandet 1 inte behöver föranleda någon riksdagens åtgärd.

Som framgått av det föregående remissbehandlas f. n. SÖ:s läroplansförslag. En proposition i ärendet skall läggas fram under riksmötet 1978/79. Vidare arbetar en särskild gymnasieutredning med gymnasieskolans timplansfrågor. Riksdagen bör därför enligt utskottets mening avslå motionen 1977/78: 1155 om jämställdhetsundervisning, motionen 1977/78: 1166 om samlevnadsundervisning, motionen 1977/78: 1178 om konsumentkunskap i grundskolan, motionen 1977/78: 1194 om facklig kunskap som skolämne, motionen 1977/78: 1536 om ökat inslag av praktisk utbildning i grundskolan och motionen 1977/78: 1564 om fredsfostran och konfliktlösning inom ramen för den obligatoriska skolans verksamhet.

I motionen 1977/78: 566 föreslås att reglerna för tillsättning av tjänst som skoldirektör ändras så att vederbörande skolstyrelse blir tillsättningsmyndighet. F. n. är det regeringen som beslutar i ärendet.

Utredningen om skolan, staten och kommunerna föreslår i sitt slutbetänkande bl. a. ändring av reglerna för tillsättning av tjänst som skoldirektör (SOU 1978: 65 "Skolan. En ändrad ansvarsfördelning"). Med hänvisning till att frågan om ordningen för tillsättning av skoldirektörstjänst är underställd regeringens prövning föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1977/78: 566.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande läroplanens språkliga utformning m. m. avslår motionen 1977/78: 571,
2. att riksdagen beträffande de naturvetenskapliga ämnenas ställning i grundskolan avslår motionen 1977/78: 885 yrkandet 12 och motionen 1977/78: 1560 yrkandet 1,
3. att riksdagen beträffande jämställdhetsundervisning avslår motionen 1977/78: 1155,
4. att riksdagen beträffande samlevnadsundervisning avslår motionen 1977/78: 1166,
5. att riksdagen beträffande konsumentkunskap i grundskolan avslår motionen 1977/78: 1178,
6. att riksdagen beträffande facklig kunskap som skolämne avslår motionen 1977/78: 1194,
7. att riksdagen beträffande ökat inslag av praktisk utbildning i grundskolan avslår motionen 1977/78: 1536,
8. att riksdagen beträffande fredsfostran i grundskolan avslår motionen 1977/78: 1564,
9. att riksdagen beträffande regler för tillsättning av tjänst som skoldirektör avslår motionen 1977/78: 566.

Stockholm den 10 oktober 1978

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Ove Nordstrandh (m), Bengt Wiklund (s), Sven Johansson (c), Lars Gustafsson (s), Linnea Hörlén (fp), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Helge Hagberg (s), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Torsten Karlsson (s) och Jörgen Ullenhag (fp).

